

XASR

ІЛТІМОЙ-СИЮСИЙ ГАЗЕТА

ЭЛЕКТОРАТ
ВАКИЛЛАРИДАН 2500
ДАН ОРТИК ТАКЛИФЛАР
ОЛИНДИ

3 →

КАРШИ ШАХРИГА
10400 НАФАР
ХОРИЖЛИК МЕХМОН
ТАШРИФ БҮОРДИ

2012 йил 14 июнь, пайшанба, 24-(448)-сон

«ХАЛҚ ҲАРАКАТИ УЧУН
ИТТИФОҚ» ПАРТИЯСИГА
САЙЛОВЧИЛАРНИНГ 35 ФОИЗИ
ИШОНЧ БИЛДИРДИ

7 →

Газета 2004 йил 1 январдан чиқа бошлаган, e-mail: axborotXasr@yahoo.com, web sayt: www.21asr.uz

Партия лойиҳаси

БИР МИНГ
БИР ЮЗ ЭЛЛИК –
ЧЕГАРА ЭМАС

O'ZLiDeP ТАШАБУСИ
БИЛАН «МУСТАҲКАМ
ОИЛА ИЙИЛДА
АМАЛГА
ОШИРИЛАЁТГАН
«МУЛДОР ОИЛА»
ЛОЙИҲАСИ
ИШТИРОКЧИЛАРИГА
8,5 МИЛЛИАРД
СҮМДАН ЗИЁД
КРЕДИТ ОЛИШ
ХУКУКИНИ БЕРУВЧИ
СЕРТИФИКАТЛАР
ТОПШИРИЛДИ

4 >>

Учинчи сектор

МАРКАЗ –
ТАДБИРКОРЛАР
КҮМАКЧИСИ

ЖИЗЗАХДАГИ
«ИСТИКБОЛЛИ АВЛОД»
ЁШЛАР АХБОРТ-
МАЪРИФ МАРКАЗИ
КАРИЙБ 5 ЙИЛЛИК
ФАОЛИЯТИ ДАВОМИДА
ВИЛОЯТ МИКЁСИДА
БИР КАТОР ХАЙРИ
ИШЛАРНИ АМАЛГА
ОШИРИША
МУВАФАҚАТ БЎЛДИ

Шу ўринда ННТнинг
O'ZLiDeP билан яхин ҳамкорлиги ҳам мустаҳкамланади. 2010 йилнинг июль-сентябрь ойларида марказ раҳбари, O'ZLiDeP аъзоси Назифа Камолова Жиззах шаҳридан «Ўзэксайдранс» корхонаси ва Фаллоролдаги «Маржон тоф» масъулияти чекланган жамияти билан ҳам ҳамкорлик алоқаларини йўлга кўйди.

2 >>

Ўзбекистон Республикаси Марказий
бонки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий
банки 2012 йил 12 юнидан бошлаб
валюта операторлари бўйича
бухгалтерион хизоби, статистик ва башка
хисоботларни юртасига шунгандек,
божхона ва башка мажбурий тўловларни
учун хорижий валюталарнинг сўнгга
нисбатан кўйидаги қўйматини
белгилди:

1 Австралия доллари	1873,55
1 Англия фунт стерлинги	2920,76
1 Хитой юани	294,97
1 Швейцария франки	1975,03
1 АҚШ доллари	1578,06
1 ЕВРО	2346,79
1 Япония иенаси	235,94
1 Украина гривнаси	234,98

6 >>

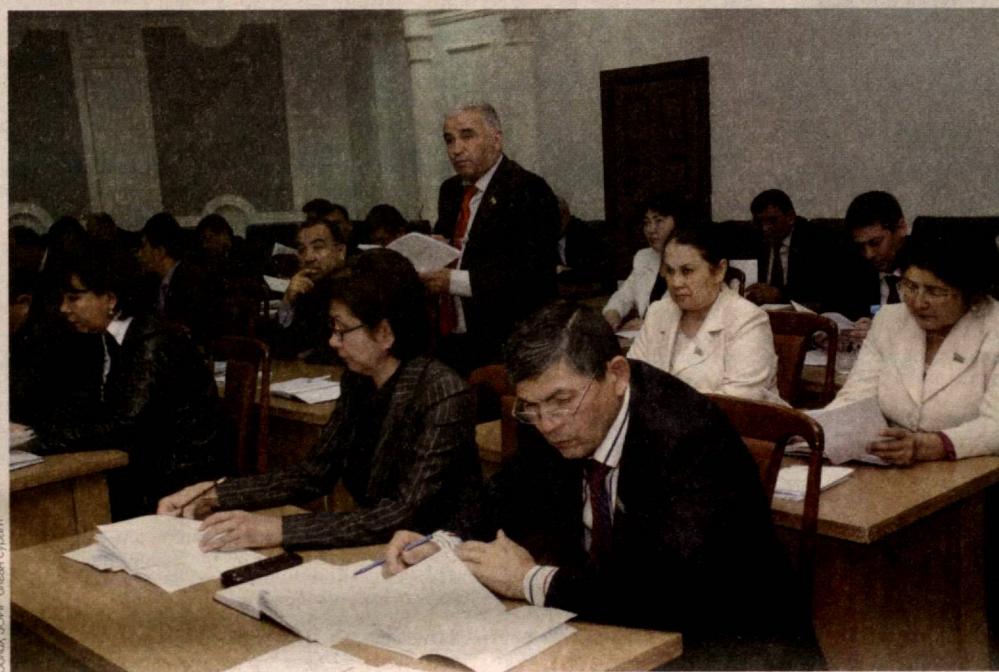
БУГУНГИ СОНДА:

РАДДИЯ ЭЪЛОН ҚИЛИНМАДИ, АММО МУХБИР ИШДАН БУШАТИЛДИ

4

АМАЛДАГИ ҚОНУЛАРГА БИНОАН ҲДИ
НАШРИ РАДДИЯНИ ЭЪЛОН ҚИЛИБ,
СУРХОНДАРЁЛИК ҲАМКАСБЛАРИМИЗ
ТОМОНИДАН АЙТИЛМАГАН
ФИКРЛАРНИ МУХБИРНИНГ ўзи
ЎЙЛАВ ТОПГАНИНИ ТАН ОЛИШИ
ЛОЗИМ ЭДИ...

Концепция

2011 ВА ЖОРИЙ ЙИЛНИНГ ЎТГАН ДАВРИДА ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ ТОМОНИДАН «МАМЛАКАТИМИЗДА ДЕМОКРАТИК ИСЛОХОТЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ КОНЦЕПЦИЯСИ» АСОСИДА 14 ТА ҚОНУН ҚАБУЛ КИЛИНИB, УЛАРНИНГ 9 ТАСИ АМАЛИЁТГА ЖОРИЙ ҚИЛИНДИ

Тахлилчиларнинг фикрича, ушбу муҳим хужжат ислоҳотларни янги босқичида янгина тафкур ва дунёкашни шакллантириша дастурламал вазифасини ўтамоқда. Зоро, унинг ҳар бир банди ҳалқимиз манфаатларни ифода этётгани, унда белгилаб берилган устувор йўналишларнинг

ҳаётимизга жорий этилиши юртдошларимизнинг эртаги кунга бўлган ишончини мустаҳкамлашга хизмат қилаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Гарчи истиқтол йилларда миллий давлатчилик асосларини тикилаш, демократик давлат ва фуқаролик жамиятини барпо этиши, икти-

солиётни бозор муносабатларига ўтказиш борасида кенг кўламли ишлар амалга оширилган бўлса-да, мазкур Концепция кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамиятига ўтиш жараёнда ислоҳотларни бутунлай янги босқичга олиб чиқди, дейиш мумкин.

3 >>

Депутатлик назорати

Соҳага оид қонунлар таомиллаштирилмоқда

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИННИГ АГРАР ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ МАСАЛАЛАРИ ҚЎМИТАСИ ТОМОНИДАН ЎТКАЗИЛАЁТГАН ТАДБИРЛАРДА АСОСИЙ ЭЪТИБОР АМАЛДАГИ ҚОНУЛARНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ҚАРАТИЛАПТИ

Олий Мажлис Қонунчиллик палатаси-нинг 2011 ва 2012 йил-нинг ўтган олий

фаолиятини таҳлил этсан, қонун ҳужжатлари кўлланлишини кўйинлаштиради-ган, хуқукий нигилизм,

даврида 20 га яхин турли идора ва ташкилларда соҳага оид қонунларнинг ижроси ўрганиб чиқиди. Аниқланган камчилик ва нуқсоналар таҳлил этилиб, уларни бартараф этиш юзасидан муайян чоралар кўрилди.

Агар «Давлат ер кадаси таъкидлашича, жорий йилнинг ўтган даврида соҳага оид норматив-хуқукий жузлар ҳамда уларнинг ҳаётга татбик этилиши ма-

салаларига багишланган тадбирида давлат кўйитаси Сайдул Арабовнинг ахбороти боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш: янги беғ ва токзорларга интенсив технологияларни жорий қилиш ҳамда унинг хуқукий асосларни мавзуидаги иммий-амалий семинарда «Кишилк оқиц мулокотларга бой бўлишини таъминламоқда.

О'зЛидер Сиёси Кенгаши Ихора ўқимтаси раҳби, мазкур ўқимтаси раҳби М.Тешебовнинг фикрича, 2011 йилда 17 та амалдаги қонун таҳлил этилган бўлса, 2012 йилнинг ўтган

Ўзбекистон ва жаҳон

Мустаҳкам ҳамкорликнинг янги босқичи

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ХИТОЙ ҲАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ РАИСИ ХУ ЦЗИНЬТАОННИНГ ТАКЛИФИГА БИНОАН 5-7 ИЮНЬ КУНЛАР РАСМИЙ ТАШРИФ БИЛАН УШБУ МАМЛАКАТДА БЎЛИБ, ШАНХАЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИ ДАВLAT РАҲБАРЛАРИ КЕНГАШИННИГ 12-МАЖЛИСИДА ИШТИРОК ЭТДИ

— Маълумки, XXR Ўзбекистон мустаҳкилларни биринчилардан бўйли тан олган давлатлар сираусига киради. Бу йил мамлакатларимиз ўтасида ўзаро дипломатик алоқалар ўрнатилганига 20 йил тўлди. Ўзбекистон-Хитой муносабатлари 1992 йилдан бошланганлигини инобатга олсан, Президентимизнинг мазкур ташири аносиди икк ва кўп томонлама ишончли ҳамкорликка асосланган ишларнинг натижалари сарҳисоб қилинганлигини кўриш мумкин.

Ўтган йиллар давомида Ўзбекистон-Хитой шерликлиги ўзининг баркарор юксалиши билан ажralib турдиди, бугунги кунда ҳам сиёсий, савдо-иктисодий, молия-кредит ва маданий-гуманистар ҳамкорлик босқичма-босқич равнақ топмодди. Бу 2005 йилда имзоланган, Ўзбекистон Республикаси ўтасида ўзаро дўстлик ва ҳамкорликка асосланган шерликлик муносабатла-

ри тўғрисидаги Шартнома руҳига мосдир. Барча даражалардаги делегациялар, биринчи галда, давлат раҳбарлари ўтасида мунтазам ташири алмашувларнинг мавжуддиги ҳам юқоридаги фикри тўла тасдиқлайди.

Шунингдек, юқоридаги ташири орқали ўзаро ҳамкорликнинг барча соҳаларида Ўзбекистон-Хитой муносабатларни янги босқичга кўтариш йўлида мумхин амалий қадам кўйилгандаги ишларни алоҳида таъкидлаш лозим.

Ташири доирасида умумий қўймади 5,2 миллиард АҚШ долларига тенг миқдордаги 40 дан зиёд сиёсий, савдо-иктисодий, сармоявий ва молиявий битим ҳамда шартномалар имзоланганлигини ҳам бунинг исботиди.

Давлат раҳбарлари томонидан Стратегик шерликлик ўрнатиш тўғрисидаги кўшма декларация имзоланган таширифнинг энг мумхин натижаси бўлди, дейиш мумкин.

2 >>

O'zLiDeP фракциясида

БИЗ 2014 ЙИЛДА
ЎЗБЕКИСТОН
БАЙРӨФИНИНГ
БРАЗИЛИЯДА
БАЛАНД
КЎТАРИЛИШИГА
ИШОНЧИМАЗ,
АЛБАТТА, БУ ЭСА
ҲАР
БИРИМIZДАН,
АЙНИҚСА,
МУРАБИЙ ВА
ЎЙНИЧИЛАРДАН
ТОМ МАЪНОДАГИ
ВАТАНПАРВАРИК
ҲАМДА
ФИДОИЛИКИИ
ТАЛАБ ЭТАДИ.
МУХЛИСЛАР ЭСА
ЎЗ НАВБАТИДА
КЕЙИНИГИ
ТҮРТЛИЛИК
ҲАҚИДА ЭМАС,
БАЛГИ
«БРАЗИЛИЯ-2014»
ЧИГАСИНИ
Қўлга
КИРИТИШИ
МАҚСАД ҚИЛГАН
ТЕРМАМИЗГА ҚАЙ
ТАРДА
ИШКИБОЗЛИК
ҚИЛИШИ
РЕЖАЛАШТИРИГАН
БУЛАРДИЛАР.

2 >>

Парламент назорати кучайтирилиши керак

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДАГИ О'ZLiDeP ФРАКЦИЯСИ АЪЗОЛАРИ «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ 2011 ЙИЛ ЯКУНИ ВА 2012 ЙИЛ БИРИНЧИ ЧОРАГИДАГИ ИЖРОСИ»НИ МУХОКАМА КИЛИБ, УНГА ПАРТИЯ ЭЛЕКТОРАТИ НУҚТАИ-НАЗАРИДАН БАХО БЕРДИЛАР

О'зЛидер фракцияси аъзоларининг фикрича, иктисолид тараққиёт бюджет тизимини шакллантириш кўп жиҳатдан уни аниқ ва мақсадли сарфланиши юзасидан назорат ўрнаташига боғлиқдир. Ана шу нуткаи назардан ҳам иктисолидётимизнинг йил сайин юксалиб боришида амалга оширилётган ўзига хос бюджет сиёсати ва унинг параметрларини самарали татбик этиши мумхин аҳамият касб этади. Зоро, унда ҳар бир онладан тортиб, то давлат даражасигача даромадлар ва ҳаражатларини аниқ хисоб-китоби кайд этилган. Шу босх ҳам фракция аъзолари мумхин хужжат ижросига алоҳида эътибор қартиб, унинг ҳар бир бандини чукур таҳлил килиш ва унга партия электорати нуткаи назаридан баҳо бердилар.

Бу O'zLiDeP фракцияси аъзолари етакчилик қилаётган қўмиталардаги мүхокамаларда ҳам яққол на-моён бўлади.

2 >>

КОНЦЕПЦИЯ

**Юртдошларимиз мазкур қонунларни жуда катта қишиғи
билин күтиб олдилар ва уларни қабул қилишда ўз тақлиф
ва мулоҳазалари билан фаол иштирок этмоқдалар.**

**Эндиликда тадбиркорлик фаолиятини амалга
ошириши муносабати билан вужудуга келадиган қонун
хужжатларидағи бартараф этиб бўлмайдиган барча
қарама-қаршиликлар ва ноаникликлар тадбиркорлик
субъектлари фойдасига талқин қилинадиган бўлди.**

Парламент куйи палатасининг айни пайтдаги
фаолияти ана шу хужжат талабларидан келиб
чиқкан ҳолда ташкил этилгани қабул қилинаётган
қонунларнинг ҳәётлигини таъминлаяпти.
Таъкидлаш жоизки, Концепцияда 28 та янги қонун
лойиҳасини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш
белгиланган бўлиб, унинг давлат ҳокимиюти ва
бошқарувий юналиши асосида 4 та, суд-хукук
тизимини ислоҳ қилиш юналишида 6 та, ахборот
соҳасини таомиллаштириш ва сўз эркинлигини
таъминлаш юналишида 4 та, демократик бозор
ислоҳотларини янада ривожлантириш ва
иқтисодиётни либераллаштириш юналишида 14 та
қонунни қабул қилиш кўзда тутилган эди.

Давоми. Бошланиши 1-саҳифада ►

Олимжон ЎСАРОВ,
Олий Мажлис Конунчиллик
палатаси Матбуот хизмати
раҳбари:

ҚОНУНЧИЛИКДА ТАШАББУС ҲАМ, ТАЖРИБА ҲАМ ОРТМОҚДА

— Қонунларнинг пухта ва мун
камал бўлиши учун кўмиталар
хузурда эксперталар гурухи фа
олияти юлга кўйилгани яхши
самара бермокда.

Мутахассислар, эксперталар ва
амалиётчилар иштирокда таш
кил этилган 650 дан ортиқ мух
камаларда қонун лойиҳаларини
таомиллаштириш билан боғлиқ 7
мингдан зиёд тақлифлар жамлан

Собир ЖАББОРОВ,
Олий Мажлис Конунчиллик
палатаси депутати, Саноат,
курилиш ва савдо масалалари
кўмитаси раиси:

О'ЗЛДЕР ФОЯЛАРИ ҚОНУНЛАРГА ҚУЧАЯПТИ

— Концепцияда тақлиф этилган
қонун лойиҳаларининг аксарияти
кичик бизнес ва хусусий тадбир

Юртимизда ўтган ийллар

давомида бозор
иқтисодиётни соҳасидаги
ўзгаришларнинг ишончли
қонунчиллик базасини
шакллантириш борасида
амала оширилган улкан
ишлар ҳеч кимга сир эмас,
албатта. Буларнинг
барчасини эътироф этган
холда, мавжуд
қонунларимизнинг
кўпчилигини уларни
кўллаш амалиёти ва
мамлакатимизда бозор
муносабатлари
ривожланишининг ҳозирги
дравдаги янги реал
ҳолатидан келиб чиқиб,
жиддий қайта кўриб чиқиш
зарур.

лик фаолияти соҳасидаги рұхсат
номалар бериш тартиб-коидалари
тўғрисида»ги қонун лойиҳасини
эса алоҳида тилга олиш мумкин.
Чунки давлат бозарувини маҳал
лий ҳокимиёт органларида рұхсат
номалар бериш тартиб-коидаларини
соддлаштириш ва ортиқа
маъмурий-бюрократик тўсиқларни
бартараф этишга қаратилган маз
кур қонунда рұхсатнома ҳусусияти
га эга бўлган хужжатларни олиш,
хужжатлар рўйхати билан боғлиқ
талаబлар, уларни бериш муддатлар
ҳам аниқ акс этирилмоқда.

Мазкур лойиҳанинг ҳар томон
лама пишиқ ва мункамал бўлиши
ни таъминлаш мақсадида куйи
палатада соҳа мутахассислари, ха
лқаро эксперталар ва кенг жамоат
чилик вакиллари иштирокда
ўзаро мулоқотлар ташкил қилин
моқда. Ҳусусан, кўмитамизнинг
Халқаро молия корпорацияси бил
лан ҳамкорлика үтказган «Тадбир
корлик» фаолияти соҳасида рұхсат
бериш тартиб-коидалари: ҳалқаро
тахриба ва миллий конунчилликни
таомиллаштириш мавzuидаги
драва сұхбатида дунёнинг 10 га
яқин давлатидан эксперталар қатна
шиб, қонун лойиҳасини янада та
комиллаштириш масаласида ўз
амалий тақлифларини билдири

Султонбой ЖУРАЕВ,
Олий Мажлис Конунчиллик
палатаси депутати, О'зЛиDeP
фракцияси аъзоси:

ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ЯНГИ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

— Концепцияда кўзда тутилган яна
бир қонун — янги тахрира кучга кир
ган «Тадбиркорлик фаолияти эркин
лигининг кафолатлари тўғрисида»ги
конундир. Унинг асосий максади мул
кодорлар синфи ривожланишини ра
батлантириш, тадбиркорлик субъек
тлари фаолияти учун янада кўпроқ
эркинлик бериш ҳамда уларни таш
кил этиш механизмишни соддлаш
тиришдан иборат. Қонунда ҳусусий
секторни кредитлар билан таъминла
ш, ресурслардан фойдаланиш, дав
лат буюртмаларни олиш, тадбир
корлик субъектлари ишлаб чиқарёт
ган маҳсулотлари сотиш учун янги
имтиёзлар бериш, ҳалқаро амалиёт
га мувоғик даромадларнинг йиллик
декларацияси шаклига босқичма-бо
сқич ўтиш, молия ва статистика хис
ботлари тизимини янада соддлаш

**Мазкур лойиҳанинг ҳар томонлама пишиқ ва мункамал
бўлишини таъминлаш мақсадида қўйи палатада соҳа
мутахассислари, халқаро эксперталар ва кенг жамоатчилик
вакиллари иштирокида ўзаро мулоқотлар ташкил қилинмоқда.**

тириш, жумладан, ҳисоботларни ва
колатли давлат органларига электрон
шаклда тақдим этиш каби мөъёлар
акс этирилди. Бу эса ҳусусий тад
биркорлик субъектлари фаолиятини
янада ривожлантиришга хизмат қила
ди, албатта.

Рахматилла КАРИМОВ,
Олий Мажлис Конунчиллик
палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси:

— Ушбу қонун О'зЛиDeРинг Сай
ловоди дастурида кўрсатилган,
тадбиркорлик фаолиятининг эркин
лигини таъминлайдиган ҳуқуқий каф
олатлар нафакат конунчилликда бел
гилаб қўйилиши, балки амалиётда
ҳам қатъий таъминланиши керак,
деган гоянинг амалдаги тасдиғи
дир. Негаки, унда тадбиркорлик
субъектининг ҳақлиги презумпци
яси тўғрисидаги моддани ўз ичи
га олган янги норма ҳам киритил
гани соҳа вакилларининг ҳуқуқий
химояси ва ваколатини кенгайти
риди. Ана шу мөъёрга мувоғик энди
ликда тадбиркорлик фаолиятини
амала ошириш муносабати билан
вужудга келадиган қонун хужжатла
ридаги бартараф этиб бўлмайдиган
барча қарама-қаршиликлар ва
ноаникликлар тадбиркорлик субъек
тлари фаолиятига ташкил қилинадиган
бўлди. Бундан ташкари, ана шу қонунда тадбиркорлар
нинг давлат органларига мурожаат
килиш тартиби, шунингдек, тадбир
корлар мурожаатларининг турига
караб давлат органлари томонидан
қўриб чиқилишининг аниқ муддат
лари белгиланмоқда.

Соҳибжон ИСМОИЛОВ,
Олий Мажлис Конунчиллик
палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси:

КИЧИК БИЗНЕСНИНГ ЯНГИ ШАКЛИ

— «Оилавий тадбиркорлик
тўғрисида»ги конуннинг кучга ки
риши иқтисодиётни турли юна
лишларидағи барча қариматларни
тадбиркорлик субъектлари ишлаб чиқар
тириш учун бизнес субъекти иштирокчи
лари корхона устав фондини муста
қилди. Барбора оилавий бизнесни ри
вожлантириш орқали ахолини

**БИР СЎЗ БИЛАН АЙТГАНДА,
«МАМЛАКАТИМИЗДА ДЕМОКРАТИК
ИСЛОҲОТЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ
ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ КОНЦЕПЦИЯСИ»ДА
ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ҚОНУН
ЛОЙИҲАЛАРИНИНГ ИЖТИМОЙ
ҲАЁТИМИЗГА ТАБИҚ ЭТИЛИШИ
ИҚТИСОДИЁТНИ ЛИБЕРАЛЛАШТИРИШ,
ИЖТИМОЙ ҲАЁТИМИЗНИ
БАРҚАРОРЛАШТИРИШДА МУҲИМ АҲАМИЯТ
КАСС ЭТИШИ БАРОБАРИДА ЎЗБЕКИСТОННИ
РИВОЖЛАНГАН ДЕМОКРАТИК ДАВЛАТЛАР
ҚАТОРИДАН МУСТАҲКАМ ЎРИН ЭГАЛЛАШИГА
ХИЗМАТ ҚИЛМОҚДА.**

Сахифани Каҳрамон САЙДАЛИЕВ тайёрлади.

Халқаро ҳаёт

Чин мўъжизаси

ХХ АСРНИНГ 70 ЙИЛЛАРИДА ДУНЁНИНГ ҚОЛОҚ МАМЛАКАТЛАРИДАН БИРИ ХИСОБЛАНГАН ХИТОЙНИНГ БУГУНГИ МУВАФАҚИЯТИ ТЕЗ ЁНИБ ЎЧАДИГАН ЁФДУГА ЭМАС, АКСИНЧА ПОРЛОҚ ЮЛДУЗГА ҚИЁСЛАНМОҚДА

Файзулло АБДУЛБОКИЕВ

Чунки олтин валюта захиралари хажми бўйича дунёнинг энг етакчи давлатига айланган мазкур давлатнинг ташки савдо хажми айни пайтада қарийб 1 млрд. АҚШ давоматларини ташкил этмоқда.

Таҳлилчилар мамлакат худудидаги 4 та маҳсус иқтисодий зона – Шынъекэн, Чуҳуҳ, Шанъту, Сямэнъ, 14 та эркин савдо, 53 та юкори ва янги технологиялар, 70 дан ортигдорида табии ресурсларга бўлган «иштаҳаси» эвазига Хитойнинг кўли тобора баланд келмоқда. Тан олиши керак: расмий Пекин борган сари Осиё, Африка ва Лотин Америкаси бозорларига илдам кириб бориб, халқаро саҳнадаги ўринини ҳам мустаҳкамлаяпти. Унинг ўзига хос савдо келишувлари орқали кўп миллиардли табиий бойликларни сотиб олишга кириш гани эса айримларга ёқмаётгани ҳам ҳаракат.

Гарчи бу йил Хитойнинг иқтисодий ўсиши секинлашиби куттилаётган бўлса-да, унинг 10 фоиз доирасида бўлиши ҳам ҳозирги инқизор ёнидан учрашган кутилаётган даҳончидар.

Хоҳиатан ҳам, ХХ асрнинг 70-йиллари охирида бозор иқтисодига оид ислоҳотларни бошлаган қолок мамлакат аҳолиси даромадлари ўтган йилларда бир неча барбор ўғсани, юз миллиарнабодамлар қашшоликдан ҳалос бўлгани бежиз тилга олинмайти. Зеро, ривожланган давлатлар моддий ишлаб чиқариш тармоғини учинчи дунё мамлакатларига кўчираётган бир пайтада Хитой ўзининг арzon ишни кучи эвазига реал иқтисодий ва агарар секторни яратиша мувофак бўлган камсонли мамлакатлардан бери бўлиб колди. Натижада «жаҳон фабрикини» гиравонланган давлатлар томонидан сармоя бишлаб чиқариш технологиялари кириши урғ бўди. Рахамалга рэтибор беринг: Хитой 1990 йилда 10,5 миллиард АҚШ долари миқдоридаги хорижий сармояни ўлаشتирган бўлса, 2005 йилда бу рақам 68 миллиард долларга етди. Шубҳасиз, иқтисодидаги мўъжизаси туфайли Чин юрти бирин-кетин Германия, Франция, Буюк Британия ва Японияни кувиб ўтди. Кўплаб мутахассислар 2030 йилга бориб Хитой АҚШни ҳам ортда колдиришини таъкидламоқдалар.

Айтib ўтиш керакки, Хитойнинг ер майдони деярли АҚШ худудига тенг бўлса-да, бу мамлакатда Ер шари аҳолисининг бешдан бир қисми истиқомат қилиди. Тўғри, мамлакат табиий ресурслар жиҳатдан қашшоқ. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромад эса Жазоир ва Абияни каби йилига 3600 доллар (АҚШда 46.000 доллар) гиравон. Аммо ўнга карамай, Хитой иқтисодидаги мўъжизалар кўрсатишда

Бугунги кунда дунёни

Хитой маҳсулотларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Осиё гигантини айни пайтада хорижга, асосан АҚШ, Гонконг, Япония ва Корея бозорларига юз минглаб номдаги маҳсулотларни жўнатмоқда. У, ўз наебатидан, кўшини мамлакатлардан кўпроқ хом ашё ёки юкори технологияли материалылар сотиб оляпти. Ваҳоланки, 1993 йилгача Хитойнинг ўзи минтақанинг бошқа мамлакатларни нефть билан таъминлаб келган. Бирор нефть саноати иқтисодий юксалиш ортидан кувиб етолмади. Натижада мамлакат энергетик маҳсулотларни хориждан сотиб олишга мажбур бўлди.

Бугунни Хитой ва Ўзбекистоннинг фикрича, экспортни кўлайтириш ва хорижий сармояларни жалб этишига эътибор қаратаётган Пекин ички бозорни ҳам ривожлантириши керак. Негаки, XX аср ўрталаридан кўкларга кўтарилиган ва экспортга йўналтирилган япон иқтисодий модели ҳам АҚШни кувиб этишига имкон бермаган эди.

Хитой иқтисодиётини кўзига саргана, деган баҳаси киришиб кетдилар. Чунки иқтисодий ўсиш борган сари Фарбдан Осиёга кўчмокда. Шу ўринда бугун ХХРдаги ички талаб нафақат 1,3 миллиардли аҳоли, балки астасекин бойб бораётган аҳоли хисобига таъминланадётганига бир эътибор қаратаильик. Раҳматларни мурожаат қўлсал, 1981 йилда мамлакатдаги қашшоқлар 53 фоизини ташкил этгани ўрталарида 2005 йилга келиб бу кўрсаткич расмий мълумотларга кўра, 2,5 фоизга тушшиб қўлганинг кўрамиз. Хитойнинг яна бир каттагина имконияти аксилинироц дастурларни молилишага учун пулини қаердан олиш кераклиги ҳақида бош котирмаслигидир. Ислоҳотлар мувофакияти натижасида Хитойнинг олтнин валоти захиралари миқдори 2 трлн. доллардан ошиб кетди. Шу босис аксарият иқтисодичлар бу йил ҳам ялпи ички маҳсулотларни ўсиш ҳажми барҳарор бўлишини таъкидламоқдалар.

Шу ўринда Ўзбекистоннинг дунёнинг куадрати давлатларидан бирни, БМТ Хавғиззик Кенгашиниң доимий аъзоси ХХР билан ҳар томонлама муносабатларни ривожланабори ташкилтарида мажбурии олиб чиқиши шубхасиз. Давлат раҳбарлари томонидан Стратегик шериллук муносабатларини ўрнатиш тўғрисидаги кўума декларация имзолангани тащрифинг энг муҳим натижаси бўлди. Бу муҳим ҳужжатда баён этилган қоидаларни самарали амалга оширишни таъкидландайти. Ваҳоланки, жами аҳолини рўйхатга олиш бороси маълумотларидан айни пайтада сайдаромида майлини ўтган йиллар давомида ёршилган дикката молик барча мувофакиятларни нафақат мустахкамлади, балки ўзаро муносабатларни сифат жиҳатидан янги даражага ҳам олиб чиқди.

Хитой раҳбари Ху Циньтоа таъбири билан айтганда, ташрифинг янага бир аҳамият сотиб оляпти. Ваҳоланки, 1993 йилгача Хитойнинг ўзи минтақанинг бошқа мамлакатларини нефть билан таъминлаб келган. Бирор нефть саноати иқтисодий юксалиш ортидан кувиб етолмади. Натижада мамлакат энергетик маҳсулотларни хориждан сотиб олишга мажбур бўлди.

Иқтисодига кўзига Стратегик шериллук муносабатларини ўрнатиш тўғрисидаги кўума декларация имзолангани тащрифинг энг муҳим натижаси бўлди. Бу муҳим ҳужжатда баён этилган қоидаларни самарали амалга оширишни таъкидландайти. Ваҳоланки, жами аҳолини рўйхатга олиш бороси маълумотларидан айни пайтада сайдаромида майлини ўтган йиллар давомида ёршилган дикката молик барча мувофакиятларни нафақат мустахкамлади, балки ўзаро муносабатларни сифат жиҳатидан янги даражага ҳам олиб чиқди.

Хитой раҳбари Ху Циньтоа таъбири билан айтганда, ташрифинг янага бир аҳамият

Воқеалар, далиллар, шарҳлар

ҲАРБИЙ ХОТИН-ҚИЗЛАР СОНИ КЎПАЯДИ

Германия ҳукумати томонидан Куролли Кучлар сафиди хизмат қилаётган аёллар сонини кўлайтириш режалаштирилмоқда. Бу ўнда бундесвернинг баш инспектори Фолькер Викер маълум қилди. Инспекторнинг сўзларига кўра, Куролли Кучлар сафидаги аёллар котаси 10 фоиздан 15 фоизгача оширилади. Бундай ўсиш асосан жанговар қисмларга тааллуқларни айтилаяпти. Маълумки, Германияда аёлларнинг жанговар бўлинмаларда хизмат килишига 2001 йилдан руҳат берилган, унгача улар факат тиббий бўлум ва ҳарбий мусиқа ансамбларидаги фаолият юритар эдилар.

САРКОЗИ ЯНА МУВАФАҚИЯТСИЗЛИККА УЧРАДИ

Хабарларга қараганда, Франциядаги бўлиб ўтган парламент сайловларининг биринчи турида социалистик партия аъзолари кўп овоз олишга мувоффак бўлди. Таҳлилчилар ўз иттифоқдошлари «Яшил партия» вакиллари билан биргаликда 40 фоиз атрофида овоз тўплаганларни таъқидламоқдалар. Мамлакатнинг собиқ президенти Николя Саркоzinинг «Халқ ҳаракати учун иттифоқ» партиясига эса сайловчиларнинг 35 фоизи ишонч билдириган. Миллий руҳдаги «Миллий фронти» партияси эса Марин Ле Пен етакчилигидаги 14 фоиз овоз олган. Шунингдек, Коммунистик «Сўл фронт»ни 7 фоиз сайловчилар қўллаб-куватлашгандар. Маълумотларда сайловларда ахолининг 60 фоизи фаол иширик этгани қайд этилоқда.

ОДАМЛАР ЎРНИГА «АБОНЕНТ»ЛАР

Мутахассисларнинг таъқидлашича, 2017 йилга бориб дунё аҳолисининг мобил алоқа операторларига улшин даражаси 9 миллиарддаги етади. АҚШ аҳолини рўйхатга олиш бороси тарҳаттаган маълумотларга кўра, 2017 йилда ер юзида 7,36 миллиард аҳоли истикомат кила бошлади. Жорий йилнинг биринчи чорагида дунё бўйича мобил хизматидан фойдаланувчилар 6,2 миллиардиндаги ташкил этинга таъқидланадиги. Ваҳоланки, жами аҳолини рўйхатга олиш бороси маълумотларидаги 7,018 миллиард киши яшаётганди.

Бугунни кунда мобил операторлар абонентларининг ошиб бориши бўйича Хитой ҳамда Хиндистон биринчи ўзламонда. 2012 йилнинг январь-март ойларидаги Хитойда 39 миллион, Хиндистонда 25 миллион алоқа операторларининг янага абонентлари пайдо бўлган.

ИСПАНИЯГА – 100 МЛРД

Испания молия вазири Луис де Гүндоснинг сўзларига қараганда, мамлакат яқин кунларда 100 млрд. евро миқдоридаги шошилил молиявий ёрдам олиши мумкин. Ушбу молиявий кўмак мамлакат бюджети ҳаражатларини кискартириб, банкларнинг рекапитализация бўлишига олиб келади. Мутахассисларнинг таъқидлашларича, ушбу маблағ Испаниянг банк тизимида янага ислоҳотларни жорий этишни муҳим ҳажматига саладиги. Таъқидлаш ёки, май ойининг ўрталарида Moody's агентлиги мамлакатдаги 17 та йирик банклар фаолиятига паст баҳо берган эди.

Акбар МУЗАФФАРОВ тайёрлади.

XASR

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

ОБУНА

ДАВОМ ЭТМОҚДА!

Мурожаат учун телефон: (8-371) 215-63-80,
E-mail: axborotXXIasr@yahoo.com, web sayt: www.21asr.uz

Ishbilarmon, mardlik va shijoat sohibi, azmi qat'iy,
tadbirkor va hushyor bir kishi ming-minglab
tadbirsiz loqayd kishilardan yaxshidir.

